

Finna ja ontologiat tms.

Erkki Tolonen

3.9.2014

Finna.fi - taustaa

- FINNA on osa Kansallinen digitaalinen kirjasto –hanketta, sen asiakasliittymä, joka on toteutettu avoimen lähdekoodin ohjelmistojen päälle. Myös oma toteutus on avointa lähdekoodia.
- Kokoaa Suomen kirjastojen, arkistojen ja museoiden (KAM) aineistot ensimmäistä kertaa yhteen paikkaan löydettäväksi
- Yhteistyö organisaatioiden ja sektorien välillä.
- Yksi yhteinen indeksi, jonne arkistojen, museoiden ja kirjastojen erilaiset aineistot indeksoidaan
- Kansallinen näkymä ja organisaationäkymä.

Finna – yhteinen indeksi

- Finnaan haravoidaan monesta tietolähteestä erilaista metadataa
- Vaikka metadata indeksoidaan Finnaan sellaisena kuin se tulee, sitä myös normalisoidaan hakuindeksiä tehtäessä. Myös käyttöliittymäkerroksessa tehdään eräänlaista normalisointia.
  - Tätä on tehty paljon ja sitä säädetään jatkuvassa yhteistyössä.
  - Mahdollistaa mm. yhteiset haun rajaukset ja fasetit.
  - Yhteistä sopimista edellyttävää työtä tehdään mm. Finnan työryhmissä.

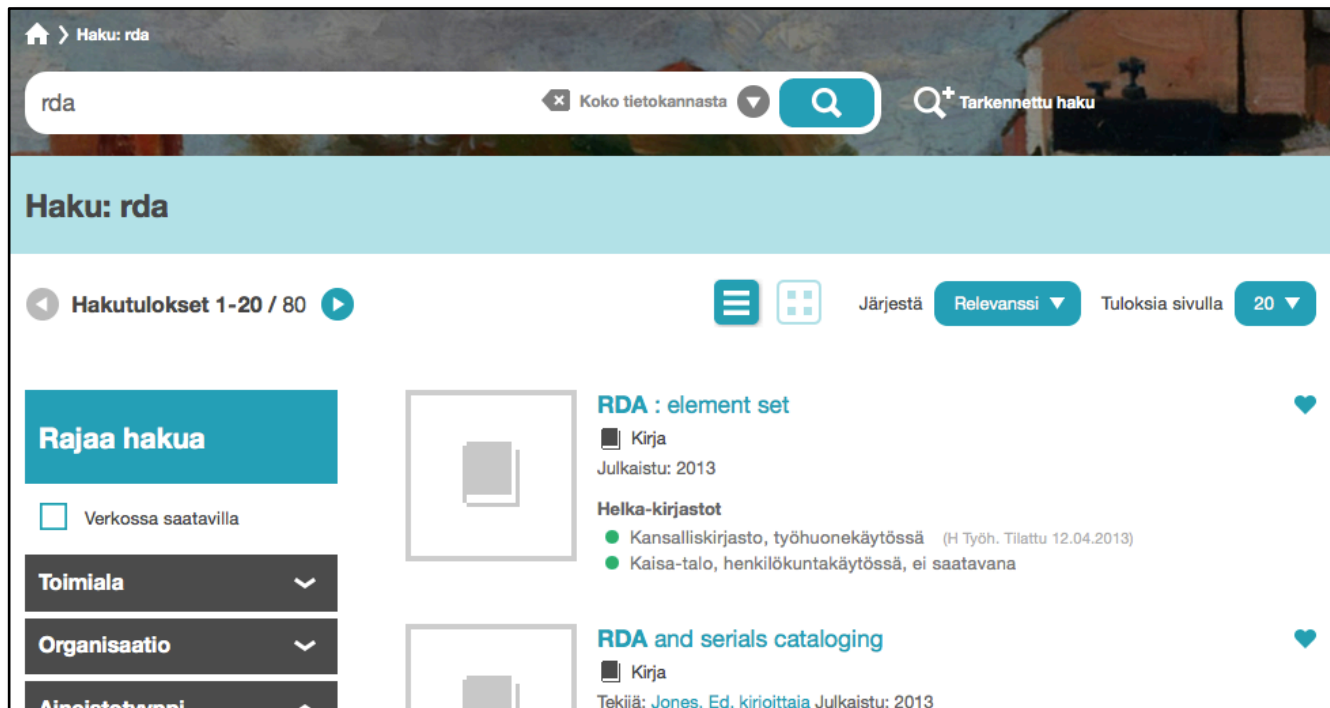

Finnan indeksin teknisiä rajoitteita

- Finnan indeksissä tietueet eivät ole hierarkkisessa suhteessa toisiinsa
  - Esim. EAD-tietueet joudutaan pilkkomaan ja suhteet kertomaan linkityksillä
  - Käyttöliittymässä näiden linkityksen avulla voidaan kuitenkin tarjota esim. hierarkiapuu, jossa voi selailla arkistoihin kuuluvia sarjoja ja niihin kuuluvia arkistoyksiköitä.

”Googlemainen haku”

- Oletuksena Finna tarjoaa yhden hakulaatikon
- Ei selailupalvelu

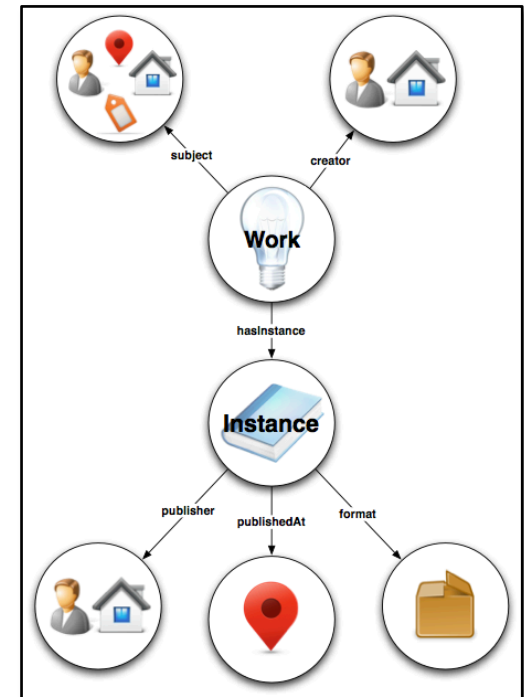
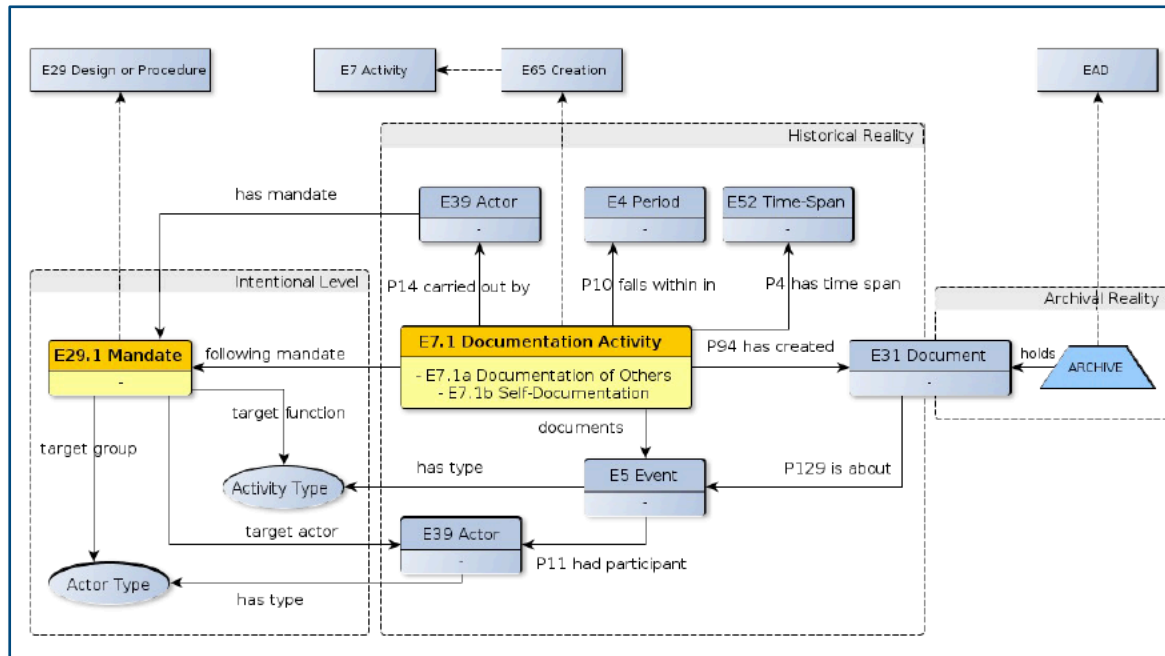

The screenshot shows the search results for 'rda' on the Finna platform. The search bar at the top contains 'rda' and a search button. Below the search bar, the results are displayed in a list format. The first result is 'RDA : element set', which is a book published in 2013. It is available in the Helka library system, specifically in the Kansalliskirjasto (National Library) and Kaisa-talo (Kaisa House). The second result is 'RDA and serials cataloging', also a book published in 2013, by Jones, Ed. The interface includes a sidebar with filters like 'Rajaa hakua' (Filter search) and 'Toimiala' (Institution). The search results are sorted by 'Relevanssi' (Relevance) and show 20 results per page.

Varautuminen kuvailunmuutoksiin

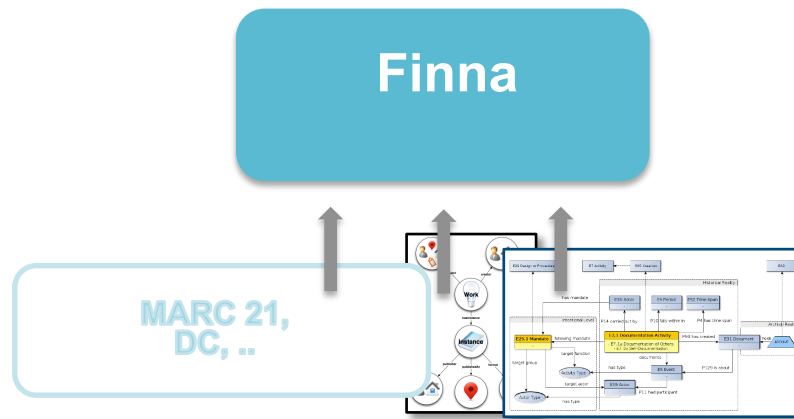
- Eri sektoreilla (KAM) on jo esitetty aikatauluja siitä, koska siirrytään uusiin kuvailukäytäntöihin
- Odotuksena on, että uusi kuvailu mahdollistaisi uusia älykkäämpiä hakupalveluita
  - Linkittyvämmän metadatan mahdollisuuksista Finnassa on aloitettu jo keskusteluja mm. Kansallisarkiston ja FINTO-projektin kanssa
  - Keskustelua ja yhteistyötä jatketaan laajemmin asiakasorganisaatioiden kanssa. Palveluita suunnitellaan yhdessä.
- Uudella tavalla kuvaillusta arkistoaineistosta saatavissa jo esimerkkejä ensi vuonna, AHAA!

Uuden kuvailun haasteita Finnalle

Uuden kuvailun haasteita Finnalle

- Finnaan tulee edelleen metadataa, jossa asioiden suhteita ei ole kuvailtu, eikä käytetty linkitettyjä sanastoja. Tarvitaan paljon yhteistyötä kuvailupuolella, jotta aineistot “keskustelevat” keskenään.
- Kaikki erilainen kuvailu pitää yhä normalisoida yhteiseen hakuindeksiin ja näyttää yhteisessä käyttöliittymässä
- Käytettävyys voi kärsiä, jos *kansallisessa näkymässä* tarjottaisiin toimintoa, joka toimisi vain osan aineiston kanssa ja “kadottaisi” muun. (Organisaationäkymissä voidaan työstää haasteellisempia asioita)

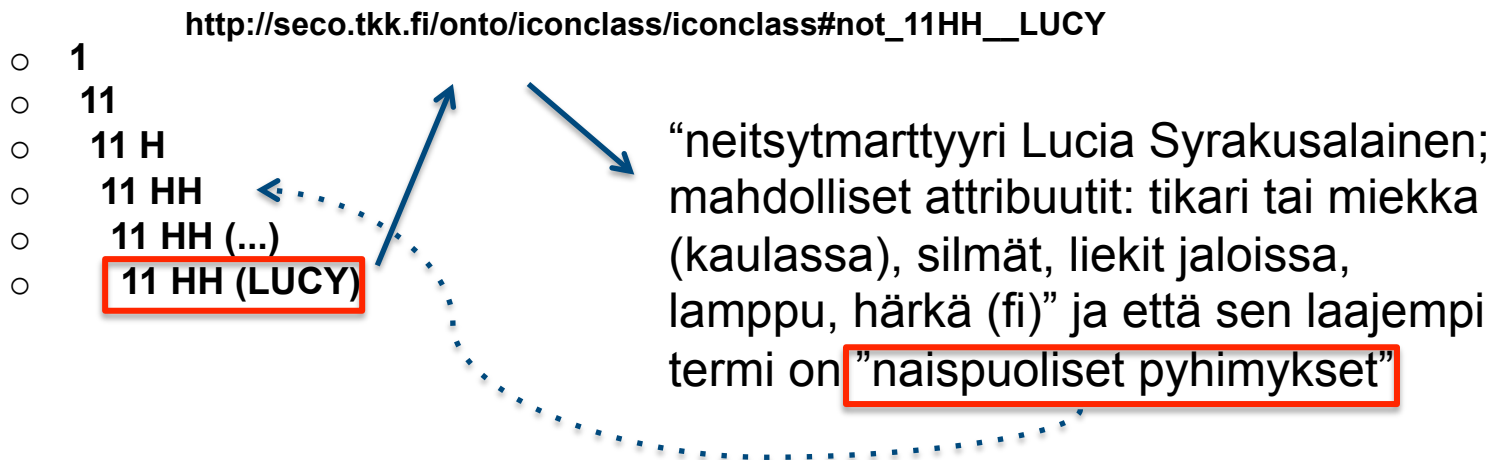
Uuden kuvailutiedon mahdollisuudet

- Vihdoinkin linkitettyä dataa kuvailutiedoissa!
  - Uudessa kuvailussa käytetyt yhteiset sanastot ja linkitetty data mahdollistavat lukuisia parannuksia myös Finnan tyyppiseen hakupalveluun
- 2015 aloitetaan ontologioiden ja linkitettyjen sanastojen käytön tutkiminen ja suunnittelu.
  - Tehdään rajatusti: Jokaisen ontologian ja linkitetyn sanaston käyttöä pitää tutkia erikseen.
  - Pää tarkoituksena, että hakupalvelun käytettävyyttä pyritään parantamaan. (Yhteistyötä!)
  - Tutkitaan myös haasteellisempia selailu-tyyppisiä ominaisuuksia
    - yhteistyö AHAA-hankkeen kanssa.

Jotain konkreettisempaa jo nyt?

- Jo ennen tarkempaa tutkimista ja asiakasyhteistyötä on jo puhuttu ainakin kahdesta heti mahdollisesta tavasta, joita tullaan testaamaan jo käytännössä 2015 alussa

1. Hakutulostauksen ja tietuesivujen rikastaminen reaaliaikaisesti linkitettyjen ontologioiden tai sanastojen avulla

Jotain konkreettisempaa jo nyt?

2. Hakuindeksin rikastaminen

- Tulee eteen viimeistään silloin, kun Finnaan tulee kuvailutietoa, jossa jokin kuvailukenttä sisältää pelkästään linkin johonkin ontologiaan. Harva tekee kuitenkaan hakua ontologia URI:lla.
- Kuvailutieto pitää rikastaa viimeistään indeksoitaessa, niin että vähintään itse termi saadaan haettavaksi
- Hakuindeksin rikastamisella haun käytettävyyttä voidaan helposti myös parantaa...
- Ongelmana: Jos joku linkitetty sanasto muuttuu > Finnassa pitäisi tehdä uudelleen indeksointi

Jotain konkreettisempaa jo nyt?

- Rikastamista indeksoinnin yhteydessä on jo testattu ja tarkistettu, että se ei ole ongelma Finnan suorituskyvyille
- Testattaessa kokeiltiin rikastamista ARTOn joissakin asiasanoissa esiintyvien YSA-URLien avulla
- [> DEMO](#)

Kysymykset?